

WPŁYW EURO 2004

NA TURYSTYKĘ I

ROZWÓJ PORTUGALII

Wielkie imprezy kulturalne, rozrywkowe czy biznesowe generują ogromne możliwości rozwoju gospodarczego. Dlatego, chociaż ich organizacja wymaga wysiłku i ogromnych nakładów finansowych, warto dołożyć starań, aby jak najwięcej imprez odbywało się na poziomie światowym .

O tym, że wielkie imprezy wyzwalają energię, która stymuluje rozwój, przekonaliśmy się już w okresie międzywojennym. Oryginalnym w skali światowej pomysłem była budowa w ciągu kilkunastu lat w miejscu rybackiej osady dużego miasta i nowoczesnego portu Gdynia. Po stuleciu niewiary we własne siły odzyskaliśmy bezcenny skarb - świadomość, że nie tylko możemy bić wroga na polu bitwy lepiej i skuteczniej niż niejeden naród w Europie, ale również możemy rozwiązywać pomyślnie wielkie zadania gospodarcze i kulturalne.

Chęć zbudowania nowoczesnej infrastruktury sportowej, która umożliwiła by podniesienie "usportowienia" mieszkańców Portugalii była ich główną inspiracją do starań o przyznanie organizacji EURO 2004 .

Przygotowania do organizacji EURO 2004 zmobilizowały całe społeczeństwo - samorządy, przedsiębiorców i wolontariuszy, a same Mistrzostwa przyczyniły się do wzrostu turystyki w Portugalii, która przekonała inne kraje europejskie do siebie - do swoich zdolności organizacyjnych, pokazując walory turystyczne i gospodarcze państwa.

Rząd wraz z klubami i samorządami przekonywał społeczeństwo do organizacji EURO. Za budowę stadionów i innej infrastruktury odpowiedzialność ponosiły wspólnie Rząd, Federacja Piłkarska oraz miasta lub kluby piłkarskie. W ten sposób przekonano UEFA, że Portugalia ma spójny plan doprowadzenia do organizacji EURO i przeprowadzenia imprezy.

Ogółem na inwestycje stadionowe zaplanowano 595 mln euro. W rzeczywistości wydano ogółem 650 mln EUR . Różnica pomiędzy kwotą wydatków a kwotą dofinansowania rządowego została pokryta przez kredyty zaciągane na warunkach komercyjnych przez właścicieli stadionów (miasta lub kluby sportowe).

Przygotowanie oferty Portugalii do UEFA kosztowało 3,6 mln euro, z czego 2,6 mln euro pochodziło od rządu portugalskiego, a 1,0 mln euro od sponsorów.

W ofercie Portugalii do UEFA na organizację EURO 2004 zawarto rezolucję rządu portugalskiego z 3 września 1998 roku, w której stwierdzono, że:

- organizacja EURO 2004 jest przedsięwzięciem o znaczeniu strategicznym dla Portugalii;
- zbudowane lub zmodernizowane będzie 10 stadionów;
- budżet centralny partycypować będzie w budowie tych stadionów w kwocie odpowiadającej 25% nakładów;
- podjęte zostaną odpowiednie działania legislacyjne w celu ustanowienia odpowiednich przepisów, m.in. dotyczących zwolnień podatkowych, celnych itp.

Spółka Euro 2004 SA w okresie od 1 stycznia 2000 do 31 grudnia 2004 otrzymała następujące zwolnienia podatkowe:

- podatek CIT;

- podatki od nieruchomości - decyzje pozostawały w gestii samorządów lokalnych;
- PCC - dla niektórych operacji.

Wszyscy cudzoziemcy pracujący przy organizacji EURO 2004 SA byli zwolnieni z PIT i składek na ubezpieczenia socjalne.

Na czas EURO 2004 wprowadzono obowiązek wizowy dla wszystkich osób przybywających do Portugalii, aby wykluczyć wjazd kibiców zarejestrowanych w Europie jako szczególnie niebezpiecznych. Wprowadzono przyspieszony tryb orzekania przez sądy oraz nowe pojęcia przestępstw (np. rzucanie petard).

Łącznie organizacja bezpieczeństwa kosztowała Portugalię około 60 mil EUR (w okresie 5 miesięcy przed turniejem i w trakcie turnieju). Do tej kwoty należy doliczyć koszty związane z infrastrukturą bezpieczeństwa na stadionach (np. kamery obserwacyjne). Koszty te były pokrywane przez spółkę EURO 2004 SA (wliczone zostały w koszt wynajęcia stadionu).

Organizowanie Euro 2004 przyniosło Portugalii wiele korzyści. Największą zaletą był pozytywny obraz, jaki zyskała Portugalia. Zarówno na zewnątrz, bo wiele osób do nich przyjechało, poznało ich kraj, i postanowiło kiedyś wrócić. Jak i wewnątrz, bo Portugalczycy pokazali, że potrafią współpracować, zjednoczyć się i zrobić coś wspólnie. Wszędzie panował entuzjastyczny nastrój. Ludzie naprawdę zachowywali się wspaniale - nie było żadnych rozrób, na ulicach było bezpiecznie, co wcale nie jest takie oczywiste na co dzień. Na ulicach wystawione były telebimy, gdzie wszyscy oglądali mecze. Dodatkowo zostały im korzyści długoterminowe - wyremontowane drogi i budynki, zbudowane metro. Masa pieniędzy została zainwestowana w to wydarzenie.

Euro 2004 w Portugalii było wielkim sukcesem. Przede wszystkim przyjechało dużo ludzi, którzy podążali za swoimi drużynami piłkarskimi. Miasta stały się wielokulturowe. Turyści kupowali pamiątki, zostawiali pieniądze. Przed mistrzostwami stadiony Portugalii nie były zbyt imponujące. Stare, zimne, bez dachu, więc jak padał deszcz, kibice nie mieli się gdzie schronić. Teraz są wygodne, obszerne. Faktycznie, te stadiony, które powstały w mniejszych miejscowościach, szczególnie takich, które nie mają swoich klubów piłkarskich, świecą pustkami. Jednak w większych miastach, np. Porto, organizowane są mecze czy inne imprezy. Sukces Portugalii przełożył się też w jakiś sposób na kondycję piłkarzy. Portugalskie drużyny są teraz bardziej pewne siebie, osiągają większe sukcesy. Portugalia zyskała też pod względem inwestycyjnym - do stadionów musiał być dostęp, więc wyremontowali drogi, wzrosła liczba połączeń samolotowych, wybudowali metro. To zaprocentowało na przyszłość - dzięki remontom i renowacjom budynków ich miasta są piękniejsze, dzięki nowym drogom, poruszają się szybciej, jest bezpieczniej. Przyjeżdża do Portugalii więcej turystów. Mistrzostwa były niebagatelną promocją.

Oczywiście są też pewne wady. Rząd zainwestował bardzo dużo pieniędzy w to przedsięwzięcie. Portugalia miała też pewne problemy z kibicami - szczególnie angielskimi, którzy znani są z tego, że bywają agresywni. Były to jednak tylko niewielkie incydenty. Z pewnością jedną z najważniejszych rzeczy jest bezpieczeństwo. To bardzo ważne, żeby kibice mogli czuć się bezpiecznie, wtedy znowu wrócą.

Kiedy w 1999 roku Portugalia usłyszała, że będzie za pięć lat organizować Euro, obudziła się w nich narodowa duma. Decyzja o organizacji Euro była bardzo ważna dla państwa. Przede wszystkim chodziło o prestiż. Była to ogromna promocja Portugalii. Takie wydarzenia przyciągają masę ludzi. Portugalczykom brakowało stadionów, autostrad, hoteli. -

W całym kraju było do zrealizowania 180 ważnych projektów. Ruszyły inwestycje. W Porto rozbudowano lotnisko, wprowadzono wiele nowych połączeń, wyremontowano drogi, wybudowano metro i hotele, odrestaurowano budynki. Rozbudowała się cała baza turystyczna.

Mimo nawału prac (tylko budowa lub remont 10 stadionów kosztowały 550 mln euro, a łączny koszt ME wyniósł 4 mld euro) impreza zakończyła się sukcesem. Szacuje się, że turyści zostawili w Portugalii miliard euro. Do tego doszło 700 mln euro od sponsorów i telewizji oraz 130 mln euro wpływów z biletów. Portugalia została też odkryta jako cel wycieczek. Rząd wydał 15 mln euro na promocję. Nie tylko kupował reklamy za granicą, ale też promował Euro w kraju, aby wytłumaczyć Portugalczykom wagę zawodów, a także radzić, jak zachowywać się wobec obcokrajowców.

Na mistrzostwa kontynentu przyjechało około pół miliona kibiców. Nie tylko oglądali mecze, ale także spędzali tam wakacje. W efekcie dzięki Euro 2004 niemal o 100 procent wzrosły dochody Portugalii w dziedzinie turystyki. Na 31 meczów sprzedano milion biletów, z czego połowę kupili turyści. Efekty większego zainteresowania tym krajem są również widoczne po mistrzostwach. Roczne dochody z turystyki wzrosły po 2004 r. o 357 mln euro.

Portugalia promowała się też poprzez relacje z meczów, które transmitowano do ponad 200 krajów świata. W sumie przeprowadzono 30 000 godzin transmisji. Wpływy z nich wyniosły 113 mln euro.

Przede wszystkim zbudowano 10 nowych stadionów, które są dalej wykorzystywane jako ważne obiekty sportowe. Każdy z nich jest niepowtarzalną budowlą. Wraz z Euro przysły też przeróżne inwestycje, głównie odrestaurowano wiele zabytkowych domów, pojawiły się nowe drogi i mosty, zagospodarowano nieużywane przestrzenie i powstały (lub nadal są tworzone w niektórych miejscach) parki, bary, restauracje, fontanny, i tym podobne.

Bardzo pozytywnie oceniana była też atmosfera, nie było żadnych poważnych bójek między kibicami.

Tuż przed mistrzostwami prezydent Portugalii zaapelował o okazanie ducha narodowego i przybranie ulic i domów flagami. Efekt był oszałamiający, ulice wręcz tonęły w czerwieni i zieleni, a wiele flag pozostało po dzień dzisiejszy. Sami kibice też przyodzabiali się w narodowe barwy, często w bardzo pomysłowy sposób. Portugalia przed kilku laty wybudowała siedem stadionów od podstaw i trzy bardzo gruntownie zmodernizowała. Powstały wówczas fantastyczne projekty rodzimych architektów, którzy znakomicie połączyli futurystyczne wizje z funkcjonalnością.

Pozwoliło to na równomierne rozmieszczenie infrastruktury sportowej na terenie całego kraju i przyczyniło się również do przekonania większości społeczeństwa do słuszności organizacji EURO 2004. W małym, niewiele ponad 10-milionowym kraju powstały piłkarskie areny z widowniami od 30 do 65 tysięcy miejsc. Załączona tabela przeciętnych wydatków na wybudowanie konstrukcji tych stadionów pozwala wyobrazić sobie skalę tylko części, ale dość istotnych wydatków, z zastrzeżeniem, że portugalskie szacunki dotyczą roku 2003, kiedy wspomniane inwestycje - w listopadzie i grudniu - zostały oddane do użytku.

[Stadion- AVEIRO](#)

Nowo zbudowany stadion, jeden z trzech zaprojektowanych przez **Tomasa Taveirę**, nosi na sobie piętno swego twórcy - bogatą kolorystykę. Pojemność obiektu - **31 498 miejsc** i od czasu gdy klub **Beira Mar** wprowadził się nań, wypełnia się w trzech czwartych, co nie jest złym wynikiem dla klubu liczącego 5 000 członków. Po raz pierwszy rozegrano na nim mecz, gdy spotkały się reprezentacje Portugalii i Grecji (1:1, 15 listopada 2003 rok). Na ME w Portugalii na stadionie odbyły się spotkania:

faza grupowa: **Czechy - Łotwa (15.06)**

faza grupowa: **Holandia - Czechy (19.06)**

PODSUMOWANIE

- Pełna nazwa - **Estádio Municipal de Aveiro**
- Projekt - **Tomás Taveira**
- Pojemność - **31 498 miejsc**
- Koszt budowy - **43 322 699 euro**
- Inauguracja - **15.11.2003**
- Spotkania na ME w Portugalii:

faza grupowa: Czechy - Łotwa (15.06)

faza grupowa: Holandia - Czechy (19.06)

Zdjęcia stadionu Aveiro

źródło: <http://stadiony.net/article.php?a=19&t=Estadio-da-Luz-Stadion-Swiatla>

Stadion- BRAGA

Mówi się, że Braga to najbardziej religijne z miast Portugalii, z licznymi zabytkowymi kościołami. Największą jednak atrakcją miasta jest teraz zdumiewający **Stadion Muncypalny** będący siedzibą drużyny **Sportingu Braga**. Zaprojektowany przez architekta portugalskiego **Eduardo Souto de Moura**, o dwu przeciwległych trybunach, zbudowany został z użyciem milionów metrów sześciennych skał, wydobytych z kamieniołomów, u stóp wzgórz wznoszących się ponad miastem.

Na nim toczyć będą swe mecze piłkarze dwóch grup. Pierwszy mecz na nowym stadionie rozegrano **30 grudnia 2003 roku** między drużynami Bragi i hiszpańskiej Celta Vigo. Potem Portugalia rozegrała na nim towarzyski mecz z Włochami, w końcu marca, wygrywając 2:1. Na ME w Portugalii na stadionie Braga odbyły się spotkania:

faza grupowa: **Bulgaria - Dania (18.06)**

faza grupowa: **Holandia - Łotwa (23.06)**

PODSUMOWANIE

- Pełna nazwa - **Estádio Municipal de Braga**
- Projekt - **Souto Moura**
- Pojemność - **30 359 miejsc**
- Koszt budowy - **83 133 625 euro**
- Inauguracja - **30.12.2003**
- Spotkania na ME w Portugalii:

faza grupowa: Bulgaria - Dania (18.06)

faza grupowa: Holandia - Łotwa (23.06)

Zdjęcia stadionu Braga

źródło: <http://stadiony.net/article.php?a=19&t=Estadio-da-Luz-Stadion-Swiatla>

Stadion- COIMBRA

Lokalny klub **Academica Coimbra** został założony w 1876 r. Był pierwszym zdobywcą Pucharu Portugalii, w 1939 r, pokonując Benfikę 4:3 i to dysponując graczami wybranymi spośród studentów.

Przebudowany stadion ma teraz dwukrotnie więcej miejsc na trybunach - **30 000**. W swym nowym kształcie miał inaugurację piłkarską w **październiku 2003** r, kiedy to Academica przegrała 1:3 z Benfiką. Wcześniej koncertowali na stadionie Rolling Stones. Bieżnię lekkoatletyczną stadionu zachowano. Można też będzie w przyszłości dobudować inne urządzenia sportowe, a także centrum handlowe, biurowce i pływalnię. Na ME w Portugalii na stadionie Coimbra odbyły się spotkania:

faza grupowa: **Czechy - Łotwa (15.06)**

faza grupowa: **Holandia - Czechy (19.06)**

PODSUMOWANIE

- Pełna nazwa - **Estádio Cidade de Coimbra**

- Projekt - **António Monteiro**
- Pojemność - **30 000 miejsc**
- Koszt przebudowy - **36 236 671 euro**
- Inauguracja - **29.10.2003**
- Spotkania na ME w Portugalii:

faza grupowa: Anglia - Szwajcaria (17.06)

faza grupowa: Szwajcaria - Francja (21.06)

Zdjęcia stadionu Coimbra

źródło: <http://stadiony.net/article.php?a=19&t=Estadio-da-Luz-Stadion-Swiatla>

Stadion- FARO-LOULE

Nowy stadion, o nazwie Algarve, zaprojektowany przez **Damona Lavelle'a**, który podczas pracy najwyraźniej miał w oczach obraz statku, miał swą inaugurację pokazem ogni sztucznych, ale meczu na nim nie rozegrano. W przyszłości będzie musiał zarabiać na sobie goszczeniem koncertów i festiwali. Największym wydarzeniem na tym obiekcie był mecz **Portugalia - Anglia (18.02.)**, gdy strzał Paulety z wolnego dał remis 1:1 gospodarzom.

faza grupowa: **Hiszpania - Rosja (12.06)**

faza grupowa: **Rosja - Grecja (20.06)**

ćwierćfinał: **1. z grupy C - 2. z grupy D (26.06)**

POSUMOWANIE

- Pełna nazwa - **Estádio do Algarve**
- Projekt - **Damona Lavelle'a**
- Pojemność - **30 305 miejsc**
- Koszt budowy - **33 993 082 euro**
- Inauguracja - **23.11.2003**
- Spotkania na ME w Portugalii:

faza grupowa: Hiszpania - Rosja (12.06)

faza grupowa: Rosja - Grecja (20.06)

ćwierćfinal: 1. z grupy C - 2. z grupy D (26.06)

Zdjęcia stadionu Faro-Loule

źródło: <http://stadiony.net/article.php?a=19&t=Estadio-da-Luz-Stadion-Swiatla>

Stadion- GUIMARAES

Guimaraes, położone ok 350 km na północ od Lizbony, w regionie Minho, było pierwszą stolicą Portugalii, a klub **Vitoria Guimaraes**, założony w 1922 r, miał umiarkowane osiągnięcia, bowiem nigdy nie zdobył tytułu mistrza kraju. Nie był także zdobywcą **Pucharu Portugalii**, przegrywając trzykrotnie w finałowym meczu o to trofeum. Przebudowany

stadion klubu nosi imię **Afonso Henriquesa**, na cześć pierwszego króla Portugalii, który w Guimaraes ustanowił pierwszy trybunał. Obiekt, usytuowany w pobliżu zamku z 10. wieku, miał swój wielki dzień, kiedy w **lipcu 2003 r.** Vitoria pokonała niemiecki Kaiserslautern 4:1. Na ME w Portugalii na stadionie odbyły się spotkania:

faza grupowa: **Dania - Włochy (14.06)**

faza grupowa: **Włochy - Bulgaria (22.06)**

PODSUMOWANIE

- Pełna nazwa - **Estádio D. Afonso Henriques**
- Projekt - **Eduardo Guimaraes**
- Pojemność - **29 865 miejsc**
- Koszt budowy - **26 356 771 euro**
- Inauguracja - **25.07.2003**
- Spotkania na ME w Portugalii:

faza grupowa: Dania - Włochy (14.06)

faza grupowa: Włochy - Bulgaria (22.06)

Zdjęcia stadionu Guimaraes

źródło: <http://stadiony.net/article.php?a=19&t=Estadio-da-Luz-Stadion-Swiatla>

Stadion – LEIRIA

Klub **Uniao Leiria** został założony w 1966 r. i nie może pochwalić się osiągnięciami. Jednak w ciągu ubiegłych pięciu lat zrobił znaczące postępy, awansując do pierwszej ligi. Stadion klubu **im. dra Magalhaesa Pessoa**, położony w pobliżu dużego lasu sosnowego, jest częścią dużego i oryginalnego kompleksu sportowego. Obiekt piłkarski został kompletnie przebudowany przez **Tomasa Taveirę** i jak zwykle u niego - ma jaskrawe kolory. Ze "sprytnie" zaprojektowanych trybun widać wspaniały zamek Leiria. Obiekt ma pojemność **30 000**. Inauguracja stadionu nastąpiła w **listopadzie 2003 r.**, kiedy to Portugalia odniosła wysokie zwycięstwo nad Kuwejtem 8:0, w towarzyskim meczu. Na ME w Portugalii na stadionie odbyły się spotkania:

faza grupowa: **Szwajcaria - Chorwacja (13.06)**

faza grupowa: **Chorwacja - Francja (17.06)**

PODSUMOWANIE

- Pełna nazwa - **Estádio Municipal Dr. Magalhaes Pessoa**
- Projekt - **Tomás Taveira**
- Pojemność - **29 869 miejsc**
- Koszt budowy - **48 110 519 euro**
- Inauguracja - **19.11.2003**
- Spotkania na ME w Portugalii:

faza grupowa: **Szwajcaria - Chorwacja (13.06)**

faza grupowa: **Chorwacja - Francja (17.06)**

Zdjęcia stadionu Leiria

źródło: <http://stadiony.net/article.php?a=19&t=Estadio-da-Luz-Stadion-Swiatla>

Stadion LIZBONA- ALVALADE

Stadion **Sportingu - Alvalade XXI** (o pojemności **50 466**), wybudowany obok starego obiektu, jest jednym z trzech stadionów, zaprojektowanych przez portugalskiego architekta **Tomasa Taveirę**. Będzie miejscem przyszłorocznego finału Pucharu UEFA, a także czterech meczów grupowych oraz półfinału Euro-2004. Miał swą inaugurację w **sierpniu 2003 r.**, gdy Cristiano Ronaldo tak zachwycił grą w meczu z Manchesterem United (3:1), że Anglicy chcieli zapłacić za jego przejście do MU niemal 20 mln dolarów. Na ME w Portugalii na stadionie odbyły się spotkania:

faza grupowa:

faza grupowa:

PODSUMOWANIE

- Pełna nazwa - **Estádio José Alvalade**
- Projekt - **Tomás Taveira**
- Pojemność - **50 466 miejsc**
- Koszt budowy - **79 003 030 euro**
- Inauguracja - **06.08.2003**
- Spotkania na ME w Portugalii:

faza grupowa: Szwecja - Bułgaria (14.06)

faza grupowa: Hiszpania - Portugalia (20.06)

faza grupowa: Niemcy - Czechy (23.06)

ćwierćfinał: 1. z grupy B - 2. z grupy A (25.06)

półfinał (30.06)

Zdjęcia stadionu Lizbona- Alvalade

źródło: <http://stadiony.net/article.php?a=19&t=Estadio-da-Luz-Stadion-Swiatla>

Stadion LIZBONA- LUZ

Benfica to klub założony przed stu laty, w 1904 roku. Ma sześć milionów fanów, w kraju, który liczy 10 mln mieszkańców, bowiem kibicami drużyny są rzesze emigrantów portugalskich na całym świecie. Ze słynnym Eusebio w składzie Benfica zdobyła klubowy Puchar Europy po raz pierwszy w 1961 roku, powtarzając ten sukces w następnym roku. Siedmiokrotnie grała w finale PE (pięć razy przegrywając mecz o to trofeum). Ostatnie lata nie były dla klubu najbardziej pomyślne. Ostatni z 30 tytułów mistrza kraju drużyna miała w 1994 r., bowiem coraz częściej laury dostawały się rywalowi, Porto, choć w tegorocznym meczu o Puchar Portugalii lizbończycy pokonali Porto. Estadio da Luz ma widownię na **65 647 miejsc**. W inauguracyjnym meczu, w **październiku 2003 r.** Benfica wygrała 2:1 z Nacionalem Montevideo. Na ME w Portugalii na stadionie odbyły się spotkania:

faza grupowa:

faza grupowa:

PODSUMOWANIE

- Pełna nazwa - **Estádio da Luz**
- Projekt - **Hok Sports**
- Pojemność - **65 647 miejsc**
- Koszt budowy - **118 713 901 euro**

- Inauguracja - **25.10.2003**
- Spotkania na ME w Portugalii:

faza grupowa: Francja - Anglia (13.06)

faza grupowa: Rosja - Portugalia (16.06)

faza grupowa: Chorwacja - Anglia (21.06)

ćwierćfinal: 1. z grupy A - 2. z grupy B (24.06)

final (04.07)

Zdjęcia stadionu Lizbona- Luz

źródło: <http://stadiony.net/article.php?a=19&t=Estadio-da-Luz-Stadion-Swiatla>

[Stadion PORTO- BESSA](#)

Rywal "zza miedzy" FC Porto, **Boavista** zadziwił kraj zwyciężając w lidze w 2001 r, jako piąty portugalski zespół z tytułem mistrzowskim. W następnym sezonie miał niezłe wyniki w Lidze Mistrzów, jednak załamanie formy spowodowało powrót do gry na średnim poziomie i ósme miejsce w tabeli ligowej kolejnego sezonu. Stadion **Boavisty - Bessa** był przebudowywany przez pięć lat, bez wyłączania go z eksploatacji. Ma trybuny dla **28 263** widzów, którzy siedzą wygodnie i blisko boiska. Na ME w Portugalii na stadionie odbyły się spotkania:

faza grupowa: **Grecja - Hiszpania (16.06)**

faza grupowa: **Łotwa - Niemcy (19.06)**

faza grupowa: **Dania - Szwecja (22.06)**

PODSUMOWANIE

- Pełna nazwa - **Estádio do Bessa**
- Projekt - **Grupo 3, Arquitectos Associados**
- Pojemność - **28 263 miejsc**
- Koszt budowy - **45 164 726 euro**
- Inauguracja - **30.12.2003**
- Spotkania na ME w Portugalii:

faza grupowa: Grecja - Hiszpania (16.06)

faza grupowa: Łotwa - Niemcy (19.06)

faza grupowa: Dania - Szwecja (22.06)

Zdjęcia stadionu Porto- Bessa

źródło: <http://stadiony.net/article.php?a=19&t=Estadio-da-Luz-Stadion-Swiatla>

[Stadion Porto- Dragao](#)

FC Porto, założone w 1893 r., zdobyło Puchar Europy w 1987 r. (z Polakiem Józefem Młynarczykiem w bramce), a w tym sezonie triumfowało w Lidze Mistrzów, wygrywając 3:0 z AS Monaco. Także wiosną 2004 r zespół zdobył swój 19. tytuł mistrza ligi. Pod kierunkiem trenera Jose Mourinho, który był w swoim czasie tłumaczem, a następnie asystentem Bobby'ego Robsona w Porto i Barcelonie, klub z Porto zdobył Puchar UEFA w ubiegłym roku (wygrana w finale z Celtikiem Glasgow). Stadion **Porto - Dragao**, piękny i nowy, o pojemności **50 948** wybrano na inaugurację mistrzostw. Pierwszy mecz na tym obiekcie, rozegrany w listopadzie 2003 r, był triumfem Porto na hiszpańską Barceloną 2:0 Na ME w Portugalii na stadionie odbyły się spotkania:

faza grupowa: **Portugalia - Grecja (12.06)**

faza grupowa: **Niemcy - Holandia (15.06)**

faza grupowa: **Włochy - Szwecja (18.06)**

ćwierćfinał: **1. z grupy D - 2. z grupy C (27.06)**

półfinał: **(01.07)**

PODSUMOWANIE

- Pełna nazwa - **Estádio do Dragão**
- Projekt - **Manuel Salgado**
- Pojemność - **50 948 miejsc**
- Koszt budowy - **97 755 318 euro**
- Inauguracja - **16.11.2003**
- Spotkania na ME w Portugalii:

faza grupowa: **Portugalia - Grecja (12.06)**

faza grupowa: **Niemcy - Holandia (15.06)**

faza grupowa: **Włochy - Szwecja (18.06)**

ćwierćfinał: **1. z grupy D - 2. z grupy C (27.06)**

półfinał **(01.07)**

Zdjęcia stadionu Porto- Dragao

źródło: <http://stadiony.net/article.php?a=19&t=Estadio-da-Luz-Stadion-Swiatla>

Organizacja Euro 2004 pogodziła w Portugalii przynajmniej na pewien czas przeciwników politycznych, którzy prawie jednomyślnie opowiedzieli się za wydatkami z budżetu państwa na ten cel.

Portugalczyki błyskawicznie zebrali owoce swoich bardzo skutecznych działań. Choć frekwencja nie była stuprocentowa, średnia 38,5 tys. widzów w fazie zasadniczej była znakomita, biorąc pod uwagę, że jedynie na dwóch stadionach pojemność przekraczała 30 tysięcy osób. Z samych biletów wpływy wyniosły ponad 100 mln euro, a przecież zagraniczni kibice zostawili o wiele więcej w hotelach, restauracjach i pubach.

Euro 2004 bez wątplenia było wielkim wydarzeniem sportowym, mecze były na wysokim poziomie, często emocjonujące i porywające. Jednak przede wszystkim było to niesamowite wydarzenie o charakterze społeczno-kulturowym, które znacznie zmieniło Portugalię.

LICZBA GOŚCI HOTELOWYCH						
POSZCZEGÓLNE REGIONY PORTUGALII	CZERWIEC			LIPIEC		
	2004	2003	%	2004	2003	%
Norte	171.978	151.882	13.2	176.703	171.999	2.7
Centro	148.911	137.666	8.2	159.058	148.156	7.4
Lisboa	249.841	239.404	23.2	278.335	248.359	12.1
Alentejo	48.475	49.789	-2.6	54.861	52.802	3.9
Algarve	248.106	283.851	-12.6	302.436	301.901	0.2
Acores	26.116	25.501	2.4	36.265	30.454	19.1
Madeira	74.487	85.554	-12.9	79.965	85.991	-7.0
Portugal	1.012.914	973.647	4.0	1.087.623	1.039.662	4.6

Źródło: Portugalska Organizacja Turystyczna

LICZBA GOŚCI HOTELOWYCH							
POSZCZEGÓLNE REGIONY PORTUGALII		CZERWIEC			LIPIEC		
		2004	2003	%	2004	2003	%
PORTUGAL	Portugalczycy	407.519	424.534	-4.0	498.608	454.982	9.6
	obcokrajowcy	605.395	549.113	10.2	589.015	584.680	0.7
Norte	Portugalczycy	93.929	96.241	-2.4	112.056	108.939	2.9
	obcokrajowcy	78.049	55.641	40.3	64.647	63.060	2.5
Centro	Portugalczycy	87.408	86.347	1.2	98.170	92.069	6.6
	obcokrajowcy	61.503	51.292	19.9	60.888	56.087	8.6
Lisboa	Portugalczycy	88.966	83.154	7.0	94.690	81.328	16.4
	obcokrajowcy	205.875	156.250	31.8	183.645	167.031	9.9
Alentejo	Portugalczycy	33.845	35.800	-5.5	39.585	36.228	9.3
	obcokrajowcy	14.630	13.989	4.6	15.276	16.574	-7.8
Algarve	Portugalczycy	65.900	84.313	-21.8	107.990	94.706	14.0
	obcokrajowcy	182.206	199.538	-8.7	194.446	207.195	-6.2
Acores	Portugalczycy	16.471	15.292	7.7	23.265	17.630	32.0
	obcokrajowcy	9.645	10.209	-5.5	13.000	12.824	1.4
Madeira	Portugalczycy	21.000	23.360	-10.1	22.852	24.082	-5.1
	obcokrajowcy	53.487	62.194	-14.0	57.113	61.909	-7.7

Źródło: Portugalska Organizacja Turystyczna

LICZBA GOŚCI HOTELOWYCH WG NARODOWOŚCI						
WG NARODOWOŚCI	CZERWIEC			LIPIEC		
	2004	2003	%	2004	2003	%
Obcokrajowcy	605.395	549.113	10.2	589.015	584.680	0.7
Niemcy	72.824	73.690	-1.2	63.982	64.619	-1.0
Duńczycy	9.957	5.671	75.6	8.197	7.775	5.4
Hiszpanie	60.416	62.355	-3.1	102.945	98.911	4.1
Francuzi	38.647	50.034	-22.8	40.938	47.242	-13.3
Grecy	9.608	1.526	529.6	11.786	2.112	458.0
Holandrzy	39.012	38.206	2.1	32.443	38.261	-15.2
Włosi	21.840	23.987	-9.0	30.807	29.230	5.4
USA	154.853	135.336	14.4	122.644	121.408	1.0
Szwedzi	19.514	8.687	124.6	9.665	8.990	7.5
Szwajcarzy	20.217	9.300	117.4	10.296	13.373	-23.0

Źródło: Portugalska Organizacja Turystyczna

LICZBA PRZESPANYCH NOCY W HOTELACH						
POSZCZEGÓLNE REGIONY PORTUGALII	CZERWIEC			LPIEC		
	2004	2003	%	2004	2003	%
Portugal	3.383.239	3.365.166	0.5	3.812.215	3920.883	-2.8
Norte	355.310	271.454	30.9	329.753	318.706	3.5
Centro	308.510	265.314	20.4	308.336	297.678	3.6
Lisboa	716.698	561.125	27.7	666.141	643.765	3.5
Alentejo	90.271	89.474	0.9	104.203	103.914	0.3
Algarve	1.408.698	1.651.162	-14.7	1.807.089	1.965.914	-8.1
Acores	85.119	83.418	2.0	120.455	98.617	22.1
Madeira	418.633	452.219	-7.4	476.238	429.289	-3.3

Źródło: Portugalska Organizacja Turystyczna

LICZBA PRZESPANYCH NOCY W HOTELACH							
POSZCZEGÓLNE REGIONY PORTUGALII		CZERWIEC			LPIEC		
		2004	2003	%	2004	2003	%
PORTUGAL	Portugalczycy	893.232	947.090	-5.7	1.284.483	1.186.081	8.3
	obcokrajowcy	2.490.007	2.418.076	3.0	2.527.732	2.734.802	-7.6
Norte	Portugalczycy	158.138	156.331	1.2	193.713	184.673	4.9
	obcokrajowcy	197.172	115.123	71.3	136.040	134.099	1.5
Centro	Portugalczycy	159.520	154.252	3.4	183.975	177.900	3.4
	obcokrajowcy	148.990	102.062	46.0	124.361	119.778	3.8
Lisboa	Portugalczycy	159.349	150.833	5.6	171.808	153.725	11.8
	obcokrajowcy	557.349	410.292	35.8	494.333	490.040	0.9
Alentejo	Portugalczycy	62.593	66.835	-6.3	78.964	76.451	3.3
	obcokrajowcy	27.678	22.639	22.3	25.239	27.463	-8.1
Algarve	Portugalczycy	242.945	304.614	-20.2	508.045	455.039	11.6
	obcokrajowcy	1.165.753	1.346.548	-13.4	1.299.044	1.510.875	-14.0
Acores	Portugalczycy	42.117	40.055	5.1	62.457	46.781	33.5
	obcokrajowcy	43.002	43.363	-0.8	57.998	51.836	11.9
Madeira	Portugalczycy	68.570	74.170	-7.6	85.521	91.512	-6.5
	obcokrajowcy	350.063	378.049	-7.4	390.717	400.777	-2.5

Źródło: Portugalska Organizacja Turystyczna

LICZBA PRZESPANYCH NOCY W HOTELACH WG NARODOWOŚCI						
WG NARODOWOŚCI	CZERWIEC			LIPIEC		
	2004	2003	%	2004	2003	%
Obcokrajowcy	2.490.007	2.418.076	3.0	2.527.732	2.734.802	-7.6
Niemcy	356.153	389.901	-8.7	370.243	366.890	0.9
Duńczycy	37.430	20.108	86.1	30.818	30.346	1.6
Hiszpanie	126.290	136.658	-7.6	261.399	276.218	-2.2
Francuzi	104.108	129.302	-19.5	114.872	134.067	-14.3
Grecy	21.804	4.885	346.3	24.076	6.669	261.0
Holendrzy	167.143	199.321	-16.1	176.564	244.458	-27.8
Włosi	59.314	53.078	11.7	71.154	73.188	-2.8
USA	817.790	814.950	0.3	758.489	809.281	-6.3
Szwedzi	82.211	40.357	103.7	46.840	45.288	9.4
Szwajcarzy	69.998	29.659	136.0	35.964	50.999	-29.5

Źródło: Portugalska Organizacja Turystyczna

ŚREDNIA ILOŚĆ DNI SPĘDZONYCH W HOTELU				
POSZCZEGÓLNE REGIONY PORTUGALII	CZERWIEC		LIPIEC	
	2004	2003	2004	2003
Norte	2.1	1.8	1.9	1.9
Centro	2.1	1.9	1.9	2.0
Lisboa	2.4	2.3	2.4	2.6
Alentejo	1.9	1.8	1.9	2.0
Algarve	5.7	5.8	6.0	6.5
Acores	3.3	3.3	3.3	3.2
Madeira	5.6	5.3	6.0	5.7
Portugal	3.3	3.5	3.5	3.8

Źródło: Portugalska Organizacja Turystyczna.

PROCENT ZAJĘTYCH POKOI W HOTELACH						
POSZCZEGÓLNE REGIONY PORTUGALII	CZERWIEC			LIPIEC		
	2004	2003	%	2004	2003	%
Portugal	52.8%	54.8%	-2.0	63.1%	61.5%	1.6
Norte	52.4%	37.7%	14.7	68.3%	47.9%	20.4
Centro	38.8%	35.1%	3.7	49.6%	43.2%	6.4
Lisboa	55.8%	49.0%	6.8	75.9%	64.6%	11.3
Alentejo	39.9%	41.2%	-1.3	50.6%	49.1%	1.5
Algarve	55.7%	63.5%	-7.8	63.8%	72.4%	-8.6
Acores	41.9%	55.7%	-13.8	60.5%	66.7%	-6.2
Madeira	52.5%	61.9%	-9.4	54.9%	67.5%	-12.6

Źródło: Portugalska Organizacja Turystyczna.

Liczba pasażerów lądujących na poszczególnych lotniskach w Lizbonie						
Lotnisko	czerwiec			lipiec		
	2004	2003	%	2004	2003	%
Lisboa	404.452	322.862	25,3	446.533	425.642	4,9
Porto	132.856	79.857	66,4	133.358	116.233	14,7
Faro	255.191	273.910	-6,8	307.458	311.431	-1,3
Acores	9.670	10.398	-7,0	12.637	10.541	19,9
Madeira	39.395	42.864	-8,1	46.199	45.180	2,3
total	841.564	729.891	15,3	946.185	909.027	4,1

Zródło: Portugalska Organizacja Turystyczna.

Analizując główne wskaźniki turystycznej aktywności podczas Euro 2004, kiedy porównamy wahania podczas czerwca i lipca 2004 z tym samym okresem w 2003 możliwe jest wyciągnięcie następujących wniosków: Na całkowitą ilość śpiących w hotelach przedstawia wzrost wartości o 0,5% w czerwcu [18,073 więcej śpiących], a zmniejszenie 2,8% w lipcu. Ilość zajętych łóżek w czerwcu miało negatywne wahanie o 2,0 punktu procentowego, miało wynik w 52,8% pomimo, że ilość zajmowanych pokoi zanotowała dodatnie wahanie o 1,6 punktu procentowego przekształcone w 63,1%. W czerwcu ilość gości zwiększyła się o 4% i to przyniosło skutek we wzroście o 39,627 gości w hotelowej strukturze. Jeśli chodzi o gości zagranicznych, w tym okresie czasu zanotowano ich wzrost o 10,2%. W lipcu, zanotowano zwiększenie o około 4,6% [plus 47,961 gości], i o 0,7% wzrost ilości gości zagranicznych.

Liczba pasażerów przybywających lotami międzynarodowymi na głównych lotniskach zwiększyła się o 15,3% w czerwcu, co oznacza wzrost o 1166573 więcej przybywających pasażerów

Jeśli chodzi o Nuts II, północny region zanotował w czerwcu znaczący poziom + 30,9% na każdego zarejestrowanego śpiącego w hotelu i 71,3% w ilości miejsc zajętych przez zagranicznych gości, +14,7 punktu procentowego zajmowanych łóżek, +20,4 punktu procentowego w ilości zajętych pokoi i +66,4 w ilości przybywających pasażerów [reprezentowanych przez ponad 52999 przybywających pasażerów] pochodzących z międzynarodowego lotniska w Oporto.

W czerwcu struktura turystów ze względu na narodowość pokazała nietypową sytuację. Kraje takie jak Grecja, Szwajcaria, Szwecja i Dania zanotowały wzrost ilości śpiących o odpowiednio, 346,6%, 136,0%, 103,7% i 86,1%. Główne rynki dochodu z wyłączeniem Wielkiej Brytani [0,3%], ukazały zwiększenie ilości śpiących [Niemcy-8,7%, Hiszpania-7,6%, Francja-19,5%, Holandia-16,1%].

Region lizboński zanotował największy współczynnik zajętości pokoi, odpowiednio 55,8% i 75,9%. Jak również najwyższą liczbę gości w czerwcu 2004 [+23,2%], grudzień 2004.

Podczas Euro była również mniejsza zajętość w regionie Algrave, który zanotował spadek w czerwcu 2004 o -14,7% jeśli chodzi o śpiących [-20,2% w zajętości przez kraj i -13,4% w zajętości przez zagranicznych.]

Podumowanie:

Portugalia, tak jak Polska, jest jednym z biedniejszych członków Unii Europejskiej.

Przed swoim Euro Portugalia znacznie odstawała poziomem życia i infrastrukturą od reszty krajów Unii. Potem to się diametralnie zmieniło. Ich sukces stał się jednak możliwy dzięki temu, że nie budowali wszystkiego własnymi siłami, ale budowała u nich cała Europa. Właśnie dzięki międzynarodowej współpracy powstały hotele, stadiony i drogi. Tak samo powinniśmy zrobić i my - powołać międzynarodowe konsorcjum, które będzie nadzorowało wykorzystanie środków i prowadziło kolejne inwestycje.

Portugalia była na wejściu lepiej przygotowana (niż Polska).

Portugalia po wejściu do Unii w 1986 roku i po organizacji Expo (1998 r.) była już przygotowana jeśli chodzi o drogi, hotele - kraj ma też dużą tradycję turystyczną. Natomiast był to skok, jeśli chodzi o infrastrukturę sportową.

Uważam, że bardzo ważna będzie współpraca między Polską a Portugalią, bo możemy dowiedzieć się wiele choćby o technicznej stronie przygotowania mistrzostw. Wydaje mi się, że na organizacji Euro Polska może zyskać znacznie więcej niż Portugalia. Już dziś nasza gospodarka rozwija się w tempie prawie 6 proc. rocznie. Jeśli wykorzystamy szansę, jaką dała nam UEFA, po 2012 r. możemy dołączyć do grona najbogatszych państw Europy. Tak jak Hiszpania, organizator futbolowych mistrzostw świata w 1982 r. i olimpiady 10 lat później. Po pierwszej dacie zaczął się proces modernizacji na olbrzymią skalę. Po drugiej - najszybszy wzrost w historii tego kraju. Dziś Hiszpania jest jednym z bogatszych krajów Europy.

Organizacja mistrzostw jest szansą rozwoju gospodarki i promocji dla naszego kraju. Trzeba się jednak liczyć z ogromnymi kosztami związanymi z przygotowaniem imprezy. Podstawą będzie budowa nowych stadionów, autostrad, dróg, linii kolejowych, hoteli, modernizacja lotnisk. Dotyczyć to będzie głównie miast, które wybrano na gospodarzy mistrzostw oraz połączeń komunikacyjnych między nimi. Mają być cztery źródła finansowania: budżet centralny, budżety regionalnych samorządów, dotacje UE i fundusze prywatnych sponsorów.

Polski rząd zapewnił, że w przypadku organizacji Euro 2012, na budowę stadionów w Gdańsku, Warszawie, Wrocławiu oraz modernizację istniejących w Chorzowie, Krakowie i Poznaniu przekaże 2 mld euro. Polska w roli gospodarza Euro 2012 będzie mogła liczyć na 37 mld euro (około 142 mld zł) unijnych pieniędzy ma rozwój infrastruktury, a 16 mld euro z UE mogą otrzymać firmy planujące budowę hoteli i lokali gastronomicznych. Ministerstwo Gospodarki ma już plan inwestycji. Zakłada on, że do 2012 r. w Polsce przybyłoby 636 km autostrad (koszt inwestycji szacuje się na 10 mld euro), zmodernizowanych zostanie 1566 km linii kolejowych (4,7 mld euro). Organizacja imprezy wiązałaby się również z rozbudową 8 portów lotniczych (365 mln euro). Na poprawę bezpieczeństwa krajowego transportu zamierza się przeznaczyć 2,9 mld euro, a 594 mln euro na transport morski. Można się spodziewać, że na mistrzostwa przyjedzie przynajmniej 1 mln turystów. Zagwarantowałyby to dodatkowe wpływy w wysokości około 0,5 mld zł. Szacuje się, że po Euro 2012 ruch turystyczny w Polsce zwiększy się o około 100 procent

Uważam, że w 2012 r. Polska będzie już innym krajem. Z dziesiątkami tysięcy nowych miejsc pracy, autostradami. Do tego ze stadionami na europejskim poziomie, większymi i nowocześniejszymi lotniskami, szybciej jeżdżącymi pociągami, kilkuset nowymi hotelami.

Tym turniejem będzie żyć cała Europa i pół świata. Po dobrych mistrzostwach zostanie w naszym kraju lepsza infrastruktura i miliony turystów, którzy przyjadą do nas jeszcze nieraz i zostawią setki milionów euro.

Dlaczego Polsce musi się udać. Przede wszystkim dlatego, że na organizacji ME w piłce nożnej w XXI wieku nie można stracić. Ta impreza to turbodoładowanie dla polskiej gospodarki. A co ważne, zyskają na tym nie tylko miasta, w których odbywać się będą mistrzostwa, ale także cały kraj. Również te miejscowości, które aspirowały do organizacji turnieju.

Uważam, że z Euro 2012 skorzysta cała branża turystyczna. Powstaną tysiące miejsc pracy w hotelach, restauracjach czy u przewoźników. Samo ogłoszenie decyzji o zlokalizowaniu imprezy w Polsce podziało elektryzująco na warszawski parkiet. Skoczyły akcje spółek turystycznych, Orbisu – aż o 10 procent.

Inwestorzy spodziewają się sporych zysków na turystach. Ale dziś trudno o odpowiedź, ilu ich przyjedzie i jakie one będą.

Źródła:

<http://stadiony.net/country.php?c=POR>

www.fpf.pt

<http://stadiony.net/article.php?a=19&t=Estadio-da-Luz-Stadion-Swiatla>

<http://www.worldcam.pl/97,satelite,podglad.html>

<http://www.euro2004.wp.pl/kat,26540,wid,5312461,wiadomosc.html?ticaid=14f20>

<http://www.euro2004.wp.pl/kat,26540,wid,5312461,wiadomosc.html?ticaid=14f20>

http://euro2012.twornica.eu/index.php?option=com_content&task=view&id=100&Itemid=61

http://euro2012.twornica.eu/index.php?option=com_content&task=view&id=100&Itemid=61

http://euro2012.twornica.eu/index.php?option=com_content&task=view&id=100&Itemid=61

<http://www.eurolog2012.pl/www/pl/dokument.php?id=1,1,2>

<http://www.eurolog2012.pl/www/pl/dokument.php?id=1,1,2>

<http://en.scientificcommons.org/8412300>

<http://www.ambasadaportugali.pl/ic.html>

http://www.wttc.travel/eng/Research/Tourism_Satellite_Accounting_Tool/index.php

<http://www.mg.gov.pl/>

<http://www.mg.gov.pl/>

http://www.fpf.pt/portal/page/portal/PORTAL_FUTEBOL

<http://www.wttc.org/>

[Dane od Portugalskiej Organizacji Turystycznej](http://www.wttc.org/)